

PRÆSENTATION

Jesper Wégens

Introduktion til Gerontologisk Institut

Forskning i ældres forhold på arbejdsmarkedet udføres spredt ved mange institutter. Her en præsentation af et af disse steder.

Gerontologisk Institut blev etableret i 1989 af Dansk Gerontologisk Selskab og har siden da arbejdet med forsknings- og udviklingsprojekter primært inden for samfundsvidenskabelige og humanistiske aspekter af gerontologien.

Gerontologi er læren om aldringen og de processer, som har indflydelse på aldersforandringer, såvel biologiske som psykologiske og sociale.

(Geriatrien er læren om alderdommens sygdomme, deres årsager og deres behandling).

Instituttets varemærke i den gerontologiske forskning er holdninger til aldring, ældre mennesker og alderdommen. Dette kommer meget godt til udtryk i instituttets første forskningsprogram, *Aldring og ældrebilleder*, et projekt som med støtte fra Statens Forskningsråd løb over 3 år, og som i 1998 afrundedes med en antologi af sam-

me navn (Blaakilde & Swane (red.) 1998). Forskningsgruppen spændte fra samfundsmedicin og psykologi, over arbejds- og kulturgerontologi til retorik og folkloristik. Arbejdsmarkedsforskningens bidrag til antologien bærer overskriften »*Man bliver ikke gammel i arbejdslivet*« og grunder sig på den observation, at personalelitteratur, hvad enten den er administrativ eller udviklingsrettet, ikke beskæftiger sig med aldersforandringer. Aldringens negative sider optræder i form af kvalifikationsforringelser eller motivationssvigt, mens de positive sider – erfaring, overblik, tålmodighed – helt forbigås. Skal man tro faglitteraturen, synes kvalifikationer og kompetence udelukkende at fremkomme gennem intentionelle handlinger i arbejdstiden.

Arbejdsmarkedsforskningens bidrag til projektet kom ind ad to kanaler. For det første gennem erfaringerne fra undertegnedes Ph.d.-projekt *Seniorlederen* om den 50-årige leders karriere-muligheder (Wégens 1994). For det andet gennem en selvstændig undersøgelse af problemer og løsningsmodeller i forbindelse med arbejdstageres overgang til pensionisttilværelsen. Synet på alderdommen som livsafsnit og på det at

blive gammel markeres meget tydeligt ved denne overgang, som i almindelighed antages at være traumatisk. Følgelig har der dannet sig en praksis for 'skånsom udslusning' af arbejdsmarkedet i form af pensionistforberedelseskurser, hvis virkning imidlertid rent videnskabeligt er højst usikker. Studiet af dels mål, midler og effekt af et sådant kursus til forberedelse af 'den tredje alder', dels af 62+ årige, tidligere lederes pensionering, resulterede i, at pensionering alt i alt er farvel til godt og goddag til noget andet godt. Dette sammenstød mellem antagelser og realiteter afspejles i rapporten *Pensioneringens ulidelige lethed* (Wégens 1998).

Som eksempel på en nyere, og mere udviklingspræget, indsats skal IDEAL-projektet omtales. Sådant som prognoserne for udviklingen i befolkningen og i arbejdsstyrken har tegnet sig i nogen tid, ser det ud til, at der bliver behov for at fastholde lønmodtagerne ud over 60-årsalderen. Manglen på arbejdskraft synes i særlig grad at ramme den offentlige sektor, herunder Staten. Gerontologisk Institut foreslog derfor Finansministeriet at finde og beskrive et antal statslige arbejdspladser, som syntes at fastholde, anvende og udvikle ældre arbejdstagere forbilledligt ('ideelt'). Projektet blev finansieret af Udviklings- og Omstillingsfonden og kom til at bestå af en kortlægning og en beskrivelse af 14 arbejdspladser

fordelt på hele landet. Resultaterne er i praksis udmøntet i *Skema til Job- og Omgivelses-Vurdering* samt fire eksemplariske cases, som er lagt ud på nettet i form af en særlig hjemmeside under personalestyrelsen (www.perst.dk).

Ud over arbejdsmarked dækker instituttets virksomhed områder som demens som socialt fænomen, generations- og familiespørgsmål, samt omsorg, pleje og hjemmehjælp.

I tillæg til forskningsarbejdet virker instituttets medarbejdere som konsulenter i forbindelse med evaluerings- og udviklingsarbejde. Dertil kommer foredrag og undervisning i begrænset omfang.

Information om Gerontologisk Institut, dets virksomhed og publikationer kan ses på hjemmesiden www.geroinst.dk, som er fælles med Videnscenter på Ældreområdet.

Referencer

- Blaakilde, R. & E. Swane (ed.) (1998): *Aldring og Ældre billeder – mennesket i gerontologien*, Munksgaard, København.
- Wégens, (1998): *Pensioneringens ulidelige lethed*, Skriftserien fra Gerontologisk Institut nr. 3, Hellerup.
- Wégens, (1994): *Seniorlederen – Kompetenceudvikling og arbejdsengagement i senkarrieren*, Ph.D.Serien 8.94, Handelshøjskolen i København.